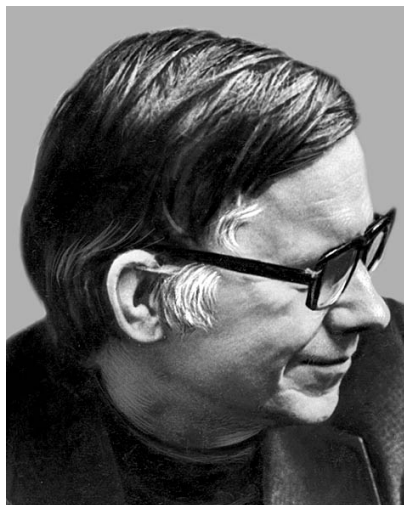

БІКОВ Василь Володимирович (Быкаў Васіль Уладзіміравіч; 19. 06. 1924, с. Бички, нині Вітеб. обл., Білорусь - 22. 06. 2003, Мінськ) — білоруський письменник, громадсько-політичний діяч. Нар. письменник Білоруської РСР (1980). Герой Соц. Праці (1984). Державна премія СРСР (1974). Державна премія Білоруської РСР ім. Якуба Коласа (1978). Ленін, премія (1986). Член СП СРСР (1959). У 1939–40 навч. на скульптур, відділ. Вітеб. худож. училища. 1942–43 — курсант Саратов, піхот. училища. Учасник 2-ї світової війни. Державні нагороди СРСР. Від 1947 працював художником у мист. майстернях (Гродно), стиліст. ред., згодом літконсультантом обл. г. «Гродненская правда». 1956–72 — літ. працівник, 1972–78 — секр. Гроднен. обл. відділ. СП Білоруської РСР. Від 1978 — на творчій роботі. Від 1994 — на еміграції (Фінляндія, від 2000 — Німеччина, від 2003 — Чехія; його емігрант. статус набув політ. характеру внаслідок конфронтації з білорус. владою). Невдовзі перед смертю повернувся до Білорусі. 1990 обраний президентом Об'єдн. білорусів світу «Бацькаўшчына». Друкувався від 1947. Автор книг оповідань та повістей: «Ход канём», «Жураўліны крык» (обидві — 1960), «Трэцяя ракета. Зрада» (1962; 1963 знято фільм), «Альпійская балада» (1964; 1966 знято фільм; за мотивами повісті 1967 поставлено балет на музику Я. Глебова), «Адна ноч» (1965), «Аповесці» (1969), «Сотнікаў. Абеліск» (1972; за повістю «Сотнікаў» 1977 знято фільм «Узыходжанне»; за повістю «Абеліск» — однойм. фільм 1977, окреме вид. повісті — 1986), «Воўчая зграя» (1975; 1976 знято фільм, поставлена опера на музику Р. Вагнера), «Пайсці і не вярнуцца» (1979), «Сцежкаю жыцця» (1980), «Знак бяды» (1984; 1985 знято фільм), «У тумане» (разом з повістями «Мёртвым не баліць» і «Аблава», 1989), «Дажыць да

світання» (1990), драми «Когда хочется жить (Последний шанс)» (Москва, 1974; 1975), роману «Кар'єр» (1987), книги критич. статей «Праўдай адзінай» (1984). Уся творчість Б. присвяч. темі війни: ви-пробування люд. характеру трагіч. обставинами, щоден. героїзм простої людини переважно в драм. і трагіч. ситуаціях на фронті, у партизан. та підпіл. боротьбі, які автор змальовує з глибоким знанням фронт. побуту й психології солдата, з проникненням у внутр. світ героїв і дослідженням джерел їхньої мужності та нескореності. Твори Б. наповнені глибоким філос. змістом, під-кресленим трагізмом, оголеністю морал.-етич. конфліктів, що розкриваються в напруженій, суворій і точній манері оповіді. В ідейно-худож. структурі творів істотну роль відіграє смерть їхніх гол. героїв (молодих офіцерів і солдатів), для яких людяність, сумління, справедливість вищі навіть за життя, бо без них воно втрачало сенс і ставало ганьбою. Лейтмотивом більшості творів Б. є віра в невичерпні духовні можливості людини, ненависть до підлості, брехні, зрадництва. Водночас його твори протистоять офіційній інтерпретації війни та партизан. руху. Зокрема у повісті «Сотнікаў» показано цинізм і жорстокість тих, хто ціною чужих життів рятував себе під приводом нібито виконання обов'язку. У повісті «Знак бяды» показано безглуздість і жорстокість сталін. методів колективізації селян. госп-в, знищення госп. традицій на селі й витравлення любові селян до землі. Б. працював також у галузі драматургії кіно й театру; автор сценарію «Доўгія вёрсты вайны» (1976; знято 3-серійний фільм). Б. є автором п'єс «Рашэнне» (1972), «Апошні шанц» (за повістю «Сотнікаў», поставлена 1974). Усі названі твори опубл. у Мінську. Укр. мовою окремі твори Б. переклали М. Шумило, Г. Вігурська, О. Жолдак, М. Цівин, Т. Кобржицька, С. Скрипченко, Б. Комар, М. Шудря, Д. Головки.

Основні твори

укр. перекл. – На озері: Оповідання // Дніпро. 1959. № 1; Четверта невдача: Оповідання // Там само. 1961. № 5; Третя ракета: Повісті. К., 1964; Альпійська балада. К., 1965; Вовча зграя: Повість. К., 1975; Обеліск: Повісті. К., 1975; 1978; Свояки // Білорус. рад. оповідання. К., 1979; Дожити до світанку // Дорога під громами. К., 1985; Естафета: Оповідання // Сузір'я. К., 1985. Вип. 22; Мертвим не болить: Роман, повісті. К., 1990; Хресна дорога. Статті. Есе. Інтерв'ю. Виступи. К., 2002.

Рекомендована література

1. Дзюба І. «Перед сумлінням і перед історією...» (Василь

Биков) // Дзюба І. На пульсі доби. К., 1981;

Г. П. Півторак

2. Пам'яті Василя Бикова: Некролог // ЛУ. 2003, 26 черв.

Бібліографічний опис:

Биков Василь Володимирович / Г. П. Півторак // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2003. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-41783>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).